

Česká republika
Ústavní soud
NÁLEZ

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Stanislava Balíka, soudce Radovana Suchánka a soudkyně zpravodajky Milady Tomkové o ústavní stížnosti 1) **H. P.**, a 2) **Občanského sdružení Společná obrana**, se sídlem Pětihosty 73, 251 67 Pětihosty, obou zastoupených Mgr. Gabrielou Šťastnou, advokátkou se sídlem V Jirchářích 705/3, 400 01 Ústí nad Labem, proti rozsudku Okresního soudu v Rakovníku ze dne 25. 3. 2013 č. j. 6 C 98/2012-289, proti usnesení Okresního soudu v Rakovníku ze dne 17. 4. 2013 č. j. 6 C 98/2012-293 a proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 3. 6. 2013 č. j. 29 Co 290/2013-316 ve znění opravného usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 1. 7. 2013 č. j. 29 Co 290/2013-322, spojené s návrhem na zrušení § 202 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, za účasti **Krajského soudu v Praze a Okresního soudu v Rakovníku** jako účastníků řízení a obchodní společnosti **BEZREKLAMKY, s. r. o.**, se sídlem Křížíkova 332/1, 180 00 Praha 8 - Karlín, zastoupené Mgr. Petrem Novotným, advokátem se sídlem Karolínská 661/4, 186 00 Praha 8, jako vedlejší účastnice řízení, takto:

I. Rozsudkem Okresního soudu v Rakovníku ze dne 25. 3. 2013 č. j. 6 C 98/2012-289 bylo porušeno základní právo prvního stěžovatele garantované čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Rozsudek Okresního soudu v Rakovníku ze dne 25. 3. 2013 č. j. 6 C 98/2012-289, usnesení Okresního soudu v Rakovníku ze dne 17. 4. 2013 č. j. 6 C 98/2012-293 a usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 3. 6. 2013 č. j. 29 Co 290/2013-316, ve znění opravného usnesení ze dne 1. 7. 2013 č. j. 29 Co 290/2013-322, se ruší.

III. Ve vztahu k druhé stěžovatelce se ústavní stížnost v části směřující proti rozsudku Okresního soudu v Rakovníku ze dne 25. 3. 2013 č. j. 6 C 98/2012-289 odmítá.

IV. Návrh na zrušení ustanovení § 202 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, se odmítá.

O d ů v o d n ě n í:

I.

Vymezení věci

1. Včas podanou ústavní stížností, jež byla Ústavnímu soudu doručena dne 6. 6. 2013, se stěžovatelé domáhali zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí Okresního soudu

v Rakovníku ze dne 25. 3. 2013 č. j. 6 C 98/2012-289 z důvodu tvrzeného porušení svých základních práv podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Podáním doručeným Ústavnímu soudu dne 16. září 2013 stěžovatelé rozšířili svou ústavní stížnost tak, že se dále domáhali zrušení usnesení Okresního soudu v Rakovníku ze dne 17. 4. 2013 č. j. 6 C 98/2012-293 a usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 3. 6. 2013 č. j. 29 Co 290/2013-316 ve znění opravného usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 1. 7. 2013 č. j. 29 Co 290/2013-322. Stěžovatelé dále navrhli zrušit ustanovení § 202 odst. 2 občanského soudního řádu.

2. Z ústavní stížnosti a vyžádaného spisu Okresního soudu v Rakovníku byly zjištěny následující skutečnosti. Vedlejší účastnice se vůči prvnímu stěžovateli domáhala u Okresního soudu v Benešově zaplacení částky 4 590 Kč s příslušenstvím s odůvodněním, že dne 10. 5. 2010 spolu uzavřeli smlouvu o propagaci reklamní plochy, přičemž první stěžovatel své závazky vyplývající z této smlouvy nesplnil a žalovanou částku ke dni podání žaloby neuhradil. Okresní soud v Benešově usnesením ze dne 29. 3. 2012 č. j. 5 C 471/2011-11 vyslovil svou místní nepřislušnost a věc postoupil Okresnímu soudu v Rakovníku jako soudu místně příslušnému. Své rozhodnutí soud odůvodnil tím, že v předmětné smlouvě o propagaci reklamní plochy byla mezi stranami sjednána prorogační doložka určující místní příslušnost Okresního soudu v Benešově ve smyslu § 89a občanského soudního řádu, toto ustanovení smlouvy však soud shledal absolutně neplatným, neboť jde o ustanovení ve spotřebitelské smlouvě, které nebylo sjednáno individuálně a dopředu znevýhodňuje prvního stěžovatele jako žalovaného tím, že jej nutí uznat výlučnou místní příslušnost soudu, který se nachází ve značné vzdálenosti od jeho místa bydliště.

3. Spis byl posléze doručen Okresnímu soudu v Rakovníku, který věc zaevidoval pod sp. zn. 6 C 98/2012. Dne 8. 9. 2012 oznámila druhá stěžovatelka svůj vstup do řízení jako vedlejší účastnice na straně prvního stěžovatele. Dne 25. 3. 2013 Okresní soud v Rakovníku napadeným rozsudkem č. j. 6 C 98/2012-289 žalobě vyhověl. V odůvodnění napadeného rozsudku soud mimo jiné uvedl, že mezi účastníky řízení byla uzavřena smlouva podle § 262 odst. 1 obchodního zákoníku. Tato smlouva nezhoršovala postavení prvního stěžovatele, byla krátká a jednoduchá a její podstatné pasáže byly zvýrazněny. Neuznal námitku prvního stěžovatele, že smlouvu uzavřel v omylu.

4. Samostatným usnesením Okresního soudu v Rakovníku ze dne 17. 4. 2013 č. j. 6 C 98/2012-293 bylo rozhodnuto o nákladech řízení tak, že stěžovatelé byli uznáni povinnými uhradit vedlejší účastnici společně a nerozdílně částku ve výši 10 636 Kč. Krajský soud v Praze jako soud odvolací usnesením č. j. 29 Co 290/2013-316 ze dne 3. 6. 2013 ve znění opravného usnesení č. j. 29 Co 290/2013-322 ze dne 1. 7. 2013 prvostupňové rozhodnutí o nákladech řízení změnil tak, že stěžovatelé jsou povinni uhradit vedlejší účastnici společně a nerozdílně částku ve výši 12 461 Kč.

5. Stěžovatelé proti rozsudku Okresního soudu v Rakovníku ze dne 25. 3. 2013 podali ústavní stížnost. V ní předně zdůraznili, že vedlejší účastnice a společnost Promotion, s. r. o., které jsou personálně zcela identické, vedou proti svým klientům více než 12 tisíc soudních sporů. Obecné soudy přitom o těchto žalobách rozhodují nejednotně, což je v rozporu se zásadou právní jistoty a předvídatelnosti práva. Rozhodnutí Ústavního soudu by mohlo zabránit dalšímu porušování základních práv občanů i v jiných sporech a při neexistenci opravných prostředků (z důvodu

bagatelnosti žalovaných částek) zajistit spravedlivé a racionální rozhodování obecných soudů v typově podobných věcech.

6. Stěžovatelé dále uvádějí, že napadený rozsudek je zatížen právním formalismem, ignoruje společenský kontext celého případu a je v rozporu s ustanovením § 265 obchodního zákoníku. Okresnímu soudu v Rakovníku vyčítají, že své rozhodnutí, které se výrazně liší od některých rozhodnutí jiných soudů v typově obdobné věci (stěžovatelé zde odkazují mimo jiné na rozhodnutí Okresního soudu v Sokolově či Okresního soudu v Ostravě), řádně neodůvodnil a že se dostatečně nezabýval posouzením podmínek smlouvy o propagaci reklamní plochy ve vztahu k rovnováze práv a povinností smluvních stran, z nichž jednou stranou je spotřebitel. Obecný soud se nezabýval ani platností uznání závazku, které první stěžovatel podepsal ve stejný den, kdy byla mezi ním a vedlejší účastnicí podepsána předmětná smlouva.

7. První stěžovatel navíc podle ústavní stížnosti předmětnou smlouvu uzavřel ve finanční tísní a ani při vynaložení obvyklé pozornosti nemohl zjistit skutečný předmět smlouvy, kterým byla propagace reklamní plochy na stránkách vedlejší účastnice. Vedlejší účastnice při jednání dávala najevo, že její klienti reklamu na svou reklamní plochu vždy obdrží, a jejich zisk je tak prakticky jistý. Vedlejší účastnice tedy využila omylu prvního stěžovatele, přičemž o tomto omylu musela vědět.

8. Stěžovatelé také poukazují na obchodní praktiky vedlejší účastnice, jejíž obchodní strategie je údajně založena na úspěšných soudních sporech se svými klienty včetně přiznávání náhrady nákladů řízení. Vedlejší účastnice záměrně žaluje dlužné částky za jednotlivá období trvání smlouvy, čímž úmyslně zvyšuje náklady řízení a udržuje výši jednotlivých sporů pod hranicí bagatelnosti, čímž ostatním účastníkům znemožňuje se proti chybnému prvostupňovému rozhodnutí bránit opravným prostředkem.

9. V závěru ústavní stížnosti stěžovatelé navrhují zrušení ustanovení § 202 odst. 2 občanského soudního řádu, v němž je stanoveno, že proti rozsudku, jímž bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 10 000 Kč, není odvolání přípustné. V této souvislosti poukázali na nálezy Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 498/12 ze dne 11. 4. 2012, v němž bylo jako obiter dictum konstatováno, že částka 10 000 Kč je zvolena nahodile, přičemž otázce přezkumu přiměřenosti hranice, která vylučuje přístup k odvolacímu soudu, se Ústavní soud bude věnovat v přílehlavějším případě.

10. V doplnění ústavní stížnosti ze dne 16. září 2013 stěžovatelé napadli také samostatná usnesení Okresního soudu v Rakovníku a Krajského soudu v Praze o nákladech řízení. Jak uvádějí, po obecných soudech požadovali, aby využitím § 150 občanského soudního řádu částečně korigovaly rozhodnutí ve věci samé a nepřiznaly náhradu nákladů řízení subjektu, jehož podnikání je založeno výhradně na nekalých obchodních praktikách. Z napadeného usnesení Krajského soudu v Praze je však údajně zřejmé, že se soud námitkami stěžovatelů vůbec nezabýval a podané odvolání nejspíše ani nečetl, jelikož se jeho argumentace zcela míjí s námitkami, které stěžovatelé v odvolání uplatnili.

II.

Průběh řízení před Ústavním soudem

11. Ústavní soud vyzval účastníky i vedlejší účastníci řízení k vyjádření se k ústavní stížnosti. Soudkyně Okresního soudu v Rakovníku ve vyjádření uvedla, že ve věci rozhodovala podle účinných právních předpisů a podle jejího nejlepšího vědomí a svědomí, přičemž její právní názor potvrdil také Krajský soud v Praze.

12. Krajský soud v Praze se ve vyjádření zabýval zejména výkladem ustanovení § 150 občanského soudního řádu. Podle jeho názoru uvedené ustanovení slouží k řešení situace, v níž je nespravedlivé, aby ten, kdo důvodně hájil porušená nebo ohrožená práva nebo právem chráněné zájmy, obdržel náhradu nákladů, které při této činnosti vynaložil. Rozhodnutí, podle něhož si ten, kdo v řízení uspěl, ponese sám své náklady, se proto podle soudu bude jevit spravedlivým především s ohledem na existenci okolností souvisejících s předprocesním stádiem sporu, s chováním účastníků v tomto stádiu, s okolnostmi uplatnění nároku apod. V posuzovaném případě okolnosti zvláštního zřetele hodných pro případné nepřiznání náhrady nákladů vedlejší účastníci shledány nebyly. Krajský soud také poukázal na to, že návrh na zahájení řízení byl podán vedlejší účastnicí jakožto věřitelem prvního stěžovatele, nejednalo se tedy o postoupenou pohledávku. Závěrem vyjádření navrhl ústavní stížnost zamítnout.

13. Vedlejší účastnice řízení ve svém obsáhlém vyjádření vysvětluje předmět jejího podnikání a ohrazuje se proti tvrzením stěžovatelů stran její podnikatelské činnosti. Prostřednictvím soudních sporů se pouze domáhá plnění za řádně a včas poskytnutou službu, což považuje za právně, ekonomicky i morálně legitimní a akceptovatelné jednání. Podle vedlejší účastnice nemělo více než 90% jejích zákazníků problém za poskytnuté služby zaplatit. Vedlejší účastnice dále podotýká, že se stěžovatelé nedomáhají přezkumu ústavnosti napadeného rozhodnutí, nýbrž požadují, aby Ústavní soud fakticky sehrál roli další soudní instance ve skutkově i právně jednoduchém sporu. Pokud jde o rozhodnutí obecných soudů, na něž poukazují stěžovatelé, tak ta byla vydána ve skutkově odlišných případech. Naopak v drtivé většině případů, v nichž se vedlejší účastnice domáhala svého nároku právní cestou, byla úspěšná.

14. K nyní projednávanému případu vedlejší účastnice podotýká, že s prvním stěžovatelem uzavřela písemnou smlouvu a řádně splnila to, k čemu se ve smlouvě zavázala. Naopak první stěžovatel za službu nezaplatil, stěží tak mohl očekávat, že by nalézací soud rozhodl v jeho prospěch. Pokud se týče procesní stránky, v řízení měli oba stěžovatelé dostatek prostoru přednést veškeré své námitky a nalézací soud se s nimi dle názoru vedlejší účastnice dostatečně vypořádal.

15. V další části vyjádření vedlejší účastnice brojí proti postupu Ústavního soudu. Vedlejší účastnice je šokována, že se Ústavní soud touto ústavní stížností věcně zabývá, zvláště když v nedávné době odmítl coby „podústavní“ dvě její ústavní stížnosti, jejichž prostřednictvím se domáhala ochrany práva na spravedlivý proces. Vedlejší účastnice zdůrazňuje, že ústavně zaručené právo na spravedlivý proces obchodní společnosti požívá stejné ochrany jako stejné právo fyzické osoby.

16. Vedlejší účastnice se konečně vyjadřuje k nálezu Ústavního soudu ze dne 19. 11. 2013 sp. zn. II. ÚS 4167/12, neboť závěry v něm uvedené se dotýkají i nyní projednávané věci. Citovaný nálezn je údajně nedostatečně odůvodněn a není z něj jasné, zda je podle Ústavního soudu smlouva neplatná jako celek, či zda jsou neplatné pouze její dílčí části. V uvedeném nálezu vedlejší účastnice spatřuje i další nedostatky. Z uvedených důvodů navrhuje ústavní stížnost odmítnout jako zjevně neopodstatněnou.

Současně navrhuje, aby v souladu s ustanovením § 23 zákona o Ústavním soudu byla věc předložena plénu Ústavního soudu.

17. Vyjádření účastníků a vedlejší účastnice řízení byla stěžovatelům zaslána k replice. V ní stěžovatelé uvedli, že se nalézací soud vůbec nevyjadřuje k argumentům v ústavní stížnosti předneseným. Pokud se týče vyjádření Krajského soudu v Praze, stěžovatelé opakují, že se v napadeném usnesení tohoto soudu dostalo soudní ochrany subjektu, který poškozuje práva svých klientů. Pokud jde o vyjádření vedlejší účastnice, odkazují stěžovatelé především na stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. Cpjn 200/2013 ze dne 11. 12. 2013, podle něhož je většina ustanovení předmětné smlouvy neplatná. Návrh na předložení věci plénu Ústavního soudu považují za účelový a vedený snahou odradit současné i budoucí stěžovatele od podávání ústavních stížností.

18. Vzhledem k tomu, že k objasnění věci není třeba nařizovat ústní jednání, neboť v tomto směru jsou plně postačující písemná vyjádření účastníků řízení, rozhodl Ústavní soud ve věci podle § 44 zákona o Ústavním soudu bez jeho konání.

19. S ohledem na změny ve složení Ústavního soudu byla soudkyně Dagmar Lastovecká, uvedená v akceptačním dopise k této ústavní stížnosti, v souladu s rozvrhem práce nahrazena soudcem Radovanem Suchánkem.

III.

Procesní předpoklady projednání návrhu

20. Ústavní soud se předně zabýval tím, zda návrh na zrušení napadených rozhodnutí splňuje veškeré zákonné náležitosti k tomu, aby mohl být meritorně projednán a rozhodnut. Ve vztahu k druhé stěžovatelce přitom došel k závěru, že se jedná o osobu zjevně neoprávněnou [§ 43 odst. 1 písm. c) zákona o Ústavním soudu] k podání ústavní stížnosti proti meritornímu rozhodnutí Okresního soudu v Rakovníku. Ústavní soud připomíná, že v řízení před obecnými soudy druhá stěžovatelka vystupovala pouze v postavení vedlejší účastnice na straně prvního stěžovatele. Ústavní soud ve své rozhodovací praxi vychází z konstrukce vedlejšího účastnictví, které je jak v řízení před obecnými soudy, tak před Ústavním soudem zákonem konstruováno jako procesní institut podpory účastníka řízení, na jehož straně vedlejší účastník vystupuje. Až na určité výjimky (zejména se jedná o situaci, kdy by obecný soud porušil práva zaručená v občanském soudním řízení právě a jen vedlejšímu účastníkovi, eventuálně osobě, která hodlá at' už z vlastního podnětu nebo na výzvu některého z účastníků vstoupit do řízení jako vedlejší účastník) proto Ústavní soud ani nepřipouští, aby vedlejší účastník při neexistenci ústavní stížnosti sám podával ústavní stížnost, a takovou ústavní stížnost odmítá jako návrh podaný někým zjevně neoprávněným (srov. usnesení Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 3540/12 ze dne 14. února 2013). Uvedené ovšem nevylučuje, aby Ústavní soud k ústavní stížnosti osoby, která v řízení před obecnými soudy vystupovala v postavení vedlejšího účastníka, přihlédl jakožto k podání, jímž by vedlejší účastník mohl svými argumenty podporovat ústavněprávní vývody hlavního účastníka, který v řízení před obecnými soudy neuspěl a ústavní stížnost sám podal. V nyní projednávané věci byla nicméně ústavní stížnost podána oběma stěžovateli společně, jejich argumentace tedy byla zcela totožná. K přihlídnutí k argumentaci druhé stěžovatelky tak došlo samotným vypořádáním se s námitkami prvního stěžovatele.

21. Odlišně je nutno hodnotit ústavní stížnost druhé stěžovatelky v části směřující proti rozhodnutí o nákladech řízení. Tímto rozhodnutím byla přímo dotčena práva a povinnosti druhé stěžovatelky (byla jí uložena povinnost spolu s prvním stěžovatelem uhradit náhradu nákladů řízení vedlejší účastníci), pročež její aktivní legitimaci k podání ústavní stížnosti proti tomuto rozhodnutí bez dalšího vyloučit nelze.

22. Pokud jde o prvního stěžovatele, Ústavní soud shledal, že ústavní stížnost v rozsahu, v němž jsou napadena rozhodnutí obecných soudů, splňuje veškeré procesní požadavky zákona o Ústavním soudu.

23. Pokud se týče návrhu na zrušení ustanovení § 202 odst. 2 občanského soudního řádu, tak k němu v posuzované věci není ani jeden ze stěžovatelů aktivně legitimován, neboť toto ustanovení nebylo obecnými soudy aplikováno (ustanovení § 74 zákona o Ústavním soudu). Poučení o opravných prostředcích za aplikaci ustanovení právního předpisu v řešené právní věci pokládat nelze (srov. např. usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 3208/13 ze dne 30. října 2013).

IV.

Vlastní posouzení

24. Poté, co se Ústavní soud seznámil s argumentací přednesenou v ústavní stížnosti a s obsahem napadených rozhodnutí, dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

IV./a

Návrh na zrušení meritorního rozhodnutí

25. Ústavní soud považuje na prvním místě za nutné sdělit, že v souladu s čl. 83 Ústavy je jeho posláním ochrana ústavnosti, především ochrana práv a svobod zaručených akty ústavního pořádku, zvláště pak Listinou. I když toto široce pojaté vymezení ochrany ústavnosti nevyčerpává úlohu a funkce, jimiž je Ústavní soud obdařen a které plní v rámci ústavního systému České republiky, znamená však, že při incidenční kontrole ústavnosti, tedy v procesu rozhodování o ústavních stížnostech dle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy, neposuzuje a ani posuzovat nemůže otázku možného porušení práv fyzických a právnických osob, která vyplývají z práva podústavního, neboť především k tomu jsou povolány soudy obecné (čl. 90 Ústavy). Do rozhodovací činnosti obecných soudů je Ústavní soud oprávněn a povinen zasáhnout jen tehdy, jestliže porušením podústavního práva došlo současně i k porušení základního práva nebo svobody.

26. Stěžovatelé se v ústavní stížnosti domáhají zrušení napadených rozhodnutí z důvodu, že jimi mělo dojít k porušení jejich ústavně zaručeného práva na spravedlivý proces. Mezi aspekty tohoto práva náleží také právo na řádné odůvodnění rozhodnutí a zákaz libovůle při rozhodování soudů [srov. nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 2110/07 (N 123/53 SbNU 553) ze dne 28. května 2009 či nález sp. zn. IV. ÚS 2468/11 ze dne 21. ledna 2014]. Obecné soudy se musí adekvátně, tedy co do myšlenkových konstrukcí racionálně a logickým způsobem vypořádat se všemi důkazy a argumentačními tvrzeními uplatněnými účastníky řízení [srov. nález sp. zn. III. ÚS 521/05 (N 70/40 SbNU 691) ze dne 23. března 2006 nebo nález sp. zn. II. ÚS 207/11 (N 115/61 SbNU 689) ze dne 16. června 2011]. Nejsou-li totiž zřejmé důvody toho kterého

rozhodnutí, svědčí to o libovůli v soudním rozhodování, jež není v právním státě akceptovatelná. Zbývá dodat, že zmíněným pojmem adekvátně se z pohledu mezi nezávislého soudního rozhodování rozumí požadavek přiměřené míry odůvodnění, tj. rozsah této povinnosti se může měnit podle povahy rozhodnutí a musí být posuzován ve světle okolností každého případu s tím, že závazek odůvodnit rozhodnutí nemůže být chápán tak, že vyžaduje podrobnou odpověď na každý argument [srov. např. usnesení sp. zn. IV. ÚS 360/99 (U 68/16 SbNU 363) ze dne 25. října 1999 nebo náleží sp. zn. III. ÚS 961/09 (N 207/54 SbNU 565) ze dne 22. září 2009; srov. též rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ze dne 19. dubna 1994 ve věci stížnosti č. 16034/90 Van de Hurk proti Nizozemí, § 61, a ze dne 9. prosince 1994 ve věci stížnosti č. 18390/91 Ruiz Torija proti Španělsku, § 29].

27. V posuzované věci uzavřel první stěžovatel s vedlejší účastnicí smlouvu o propagaci reklamní plochy. Vzhledem k tomu, že první stěžovatel vystupoval v postavení spotřebitele, bylo na místě, aby se nalézací soud řádně zabýval námitkami (oběma stěžovateli v řízení uplatněnými), podle nichž smlouva obsahuje ujednání, která znamenají k újmě spotřebitele značnou nerovnost v právech a povinnostech stran. Nalézací soud v napadeném rozsudku sám uvádí, že existují názory, podle nichž je smlouva, tak jak byla mezi účastníky uzavřena, neplatná, neboť zhoršuje postavení spotřebitele. Tyto názory ostatně zastávaly i některé okresní soudy. Ačkoli soudy nejsou přímo vázány rozhodnutími jiných soudů v jiných věcech, jsou výše uvedené skutečnosti podstatné právě z hlediska požadavku na řádné odůvodnění soudních rozhodnutí a na vyloučení libovůle. Pokud se tedy nalézací soud s argumenty prezentovanými stěžovateli neztotožňoval, měl tento svůj právní názor odůvodnit. To však neučinil. Okresní soud sice konstatoval, že je předmětná smlouva krátká a jednoduchá a její podstatné pasáže jsou tučně označeny, tím však nikterak nereagoval (tím spíše nevyvrátil) námitky, podle nichž některá smluvní ujednání způsobují nepřípustnou nerovnost v právech a povinnostech smluvních stran (viz ustanovení § 55 odst. 2 a § 56 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů). Z rozhodnutí nelze žádným způsobem vyčíst, jak okresní soud posoudil jednotlivá ustanovení předmětné smlouvy a na základě jakých důvodů došel k závěru, že tato ustanovení nejsou v rozporu s § 56 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb. Napadený rozsudek je proto nepřezkoumatelný, a tudíž v rozporu s právem na spravedlivý proces garantovaným čl. 36 odst. 1 Listiny.

28. Na výše uvedeném nemůže nic změnit ani ustanovení § 157 odst. 4 občanského soudního řádu, které stanovuje kvalitativně nižší požadavky na odůvodnění soudního rozhodnutí. Podle tohoto ustanovení v odůvodnění rozsudku, proti němuž není odvolání přípustné nebo proti němuž se účastníci odvolání vzdali, soud uvede pouze předmět řízení, závěr o skutkovém stavu a stručné právní posouzení věci. Při nastíněných specifických okolnostech případu (které vedly až k vydání sjednocujícího stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu) a za situace, kdy účastník řízení vznesl významné námitky, jež reálně mohou ovlivnit právní posouzení věci, je nezbytné, aby soud na tyto námitky reagoval a svůj závěr (byť stručně, přesto však přesvědčivě) odůvodnil. Pokud tak neučiní a s námitkami se v odůvodnění svého rozhodnutí nikterak nevypořádá, zbavuje své rozhodnutí základních atributů v podobě přesvědčivosti a prezkoumatelnosti [srov. náleží Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3512/11 ze dne 11. listopadu 2013 či náleží Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 2319/11 (N 40/64 SbNU 461) ze dne 28. února 2012].

29. Ústavní soud dále podotýká, že se skutkově a argumentačně takřka identickou ústavní stížností (týkající se prakticky identické smlouvy mezi vedlejší účastnicí a fyzickou osobou) zabýval již v nálezu sp. zn. II. ÚS 4167/12 ze dne 19. 11. 2013. V něm s odkazem na nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 1512/12 ze dne 30. 7. 2013 mimo jiné konstatoval, že *„povrchní a selektivní vyhodnocení rovnováhy práv a povinností (ve spotřebitelské smlouvě) ve svém důsledku vede k porušení práva stěžovatele na spravedlivý proces, neboť jde o případ extrémního rozporu mezi skutkovými zjištěními a z nich vyvozenými právními závěry“*. Ústavní soud se v nálezu sp. zn. II. ÚS 4167/12 dále zabýval jednotlivými ustanoveními předmětné smlouvy, přičemž došel k následujícím závěrům:

„Pro právní postavení smluvních stran podstatná ustanovení smlouvy o propagaci reklamní plochy jsou uvedena na druhé straně smlouvy a již ze znění čl. II je zřejmé, že objednatel ... se zavazuje zaplatit dodavateli (v jehož postavení se nachází vedlejší účastník) částku 3 390 Kč včetně DPH ,za zpracování údajů potřebných pro umístění na internetovém serveru‘, která je vyšší než samotná odměna za vlastní realizaci propagace reklamní plochy (byť tato odměna po dobu prvního roku trvání smlouvy dodavateli nenáleží) a která není vratná ani v případě ukončení smlouvy z jakéhokoli důvodu. Neobstojí proto - z hlediska ochrany spotřebitele - tvrzení okresního soudu, že stěžovateli nic nebrání v tom, aby dohodnutým způsobem a v dohodnuté lhůtě předmětnou smlouvu vypověděl, když by tím v důsledku nevratného plnění protistraně již nedosáhl jeho navrácení. Totiž s tím souvisí i skutečnost, že vedlejší účastník je oprávněn kdykoli smlouvu jednostranně vypovědět bez udání důvodu, a tudíž jediným protiplněním, kterého se stěžovateli může v krajním případě, který je ovšem prizmatem ochrany spotřebitele nutno též zohlednit, dostat, je pouhé zpracování údajů potřebných pro umístění na internetovém serveru.

Z dalšího obsahu smluvních podmínek je pak patrné, že stěžovatel se nachází v nerovném postavení s vedlejším účastníkem i proto, že vedlejší účastník má právo jednostranně změnit pravidla fungování serveru www.bezreklamky.cz, kteréžto změny mohou mít fundamentální dopad na samotnou realizaci ,pasivní nabídky reklamní plochy‘; nadto pravidla fungování jmenovaného serveru netvoří vlastní součást smlouvy, objednatel toliko vyslovuje svůj souhlas s jejich obsahem a potvrzuje, že s nimi byl seznámen (čl. IV). O vychýlení rovnováhy v právech a povinnostech stran ve prospěch vedlejšího účastníka potom svědčí také čl. III smlouvy o jednostrannosti zajištění závazků, a to pouze závazků stěžovatele, prostřednictvím smluvní pokuty, která je sjednána výhradně pro porušení kterýchkoli jeho platebních povinností. Též smluvní ujednání týkající se odpovědnosti jednotlivých stran za škodu vyznívá v neprospěch objednatele, neboť zatímco ten odpovídá za škodu vzniklou v souvislosti s porušením povinností týkajících se změn v údajích o jeho osobě či o dané reklamní ploše (čl. III), dodavatel v zásadě za škodu způsobenou propagací reklamní plochy neodpovídá, ledaže by ji sám zavinil (čl. II in fine), což je ovšem v podstatě vyloučeno, poněvadž objednatel stvrzuje pravdivost těchto údajů (čl. III), a proto by za případnou škodu odpovídal právě on.“

30. Výše uvedené závěry jsou aplikovatelné i na nyní projednávaný případ, přičemž Ústavní soud neshledává žádný důvod se od nich odchýlovat. Ústavní soud v této souvislosti připomíná také stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2013 sp. zn. Cpjn 200/2013, v němž se Nejvyšší soud podrobně vyjádřil k neplatnosti jednotlivých ujednání předmětné smlouvy o propagaci

reklamní plochy. I ve světle tohoto stanoviska, v němž byla konstatována neplatnost hned několika smluvních ujednání, nemohou nepodložené a nikoli řádně odůvodněné právní závěry nalézacího soudu obstát, přičemž i ty ve svém důsledku vedou k porušení práva prvního stěžovatele na spravedlivý proces.

31. V novém řízení bude nalézací soud postupovat v souladu s výše uvedenými právními závěry, včetně závěrů uvedených v nálezu Ústavního soudu ze dne 19. 11. 2013 sp. zn. II. ÚS 4167/12 a ve stanovisku občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2013 sp. zn. Cpjn 200/2013. Bude přitom na nalézacím soudu, aby mimo jiné posoudil, zda neplatnost jednotlivých smluvních ujednání způsobuje neplatnost celé smlouvy, či zda zbylá část smlouvy sama o sobě ob stojí.

32. Ostatním námitkám Ústavní soud nepřisvědčuje. Posouzení, zda je určitý právní úkon neplatný, je především úkolem obecných soudů. Závěr učiněný okresním soudem, podle něhož první stěžovatel existenci právně relevantního omylu při podpisu smlouvy neprokázal, je přiměřeně odůvodněný a Ústavní soud v něm neshledává ani extrémní rozpor se skutkovými zjištěními. První stěžovatel ostatně na výslovný dotaz soudkyně během ústního jednání uvedl, že z nabízené reklamy pochopil, že by v případě podpisu smlouvy vozil na svém vozidle reklamu případného zájemce, který by se vedlejší účastníci ozval. Nabídku vedlejší účastnice tedy pochopil správně. Ke smlouvě samotné pak navíc uvedl, že ji před podpisem ani nečetl. Přes uvedené není ovšem vyloučeno, že obecné soudy za jiných skutkových okolností posoudí otázku omylu u právního úkonu při podpisu smlouvy o propagaci reklamní plochy s vedlejší účastnicí odlišně, zvláště za situace, kdy nespokojených klientů vedlejší účastnice je zjevně více.

33. Neopodstatněný je dále argument zpochybňující platnost uznání závazku ze strany prvního stěžovatele. Z napadeného rozsudku vyplývá, že soud své rozhodnutí založil na prokázání existence smlouvy mezi vedlejší účastnicí a prvním stěžovatelem a na skutečnosti, že první stěžovatel svůj závazek z této smlouvy včas neplnil. Údajné uznání závazku ze strany prvního stěžovatele nebylo v napadeném rozhodnutí zohledněno.

34. Pokud jde o námitky vedlejší účastnice, z citovaného nálezu sp. zn. II. ÚS 4167/12 i z výše přednesené argumentace jednoznačně vyplývá, že důvodem ke kasaci napadených rozhodnutí bylo pochybení soudů při posuzování předmětných spotřebitelských smluv z hlediska rovnováhy práv a povinností smluvních stran a nedostatečné odůvodnění soudy učiněných závěrů. V případech, kdy se obecné soudy touto otázkou řádně zabývaly a posoudily ji odlišně (tedy ve prospěch spotřebitele), což vedlo vedlejší účastnici k podání jí uváděných ústavních stížností, byl předmět těchto ústavních stížností logicky odlišný. Závěry učiněné v rozhodnutích o těchto ústavních stížnostech tak nelze bez dalšího vztahovat i na nyní projednávanou věc.

35. Vedlejší účastnice navrhovala, aby druhý senát Ústavního soudu předložil otázku řešenou v projednávané věci k posouzení plénu Ústavního soudu. Jak vyplývá z již podané argumentace, druhý senát se ztotožňuje se závěry učiněnými tímž senátem (byť v odlišném složení) v nálezu sp. zn. II. ÚS 4167/12, pročež důvod k postupu podle § 23 zákona o Ústavním soudu neshledal.

IV./b

Návrh na zrušení samostatných usnesení o nákladech řízení

36. Vzhledem k tomu, že Ústavní soud přistoupil ke zrušení meritorního rozhodnutí, musí stejný osud nezbytně stíhat také samostatná usnesení o nákladech řízení. Za těchto okolností Ústavní soud považoval za nadbytečné se námitkami vůči těmto rozhodnutím blíže zabývat (srov. např. nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 235/12 ze dne 8. října 2012). Ústavní soud nicméně zdůrazňuje povinnost obecných soudů reflektovat ve svých rozhodnutích bohatou judikaturu Ústavního soudu týkající se rozhodování o náhradě nákladů řízení v případech tzv. formulářových žalob a ve sporech o bagatelní částky.

IV./c
Závěr

37. S ohledem na shora odůvodněné zjištění, že napadeným rozsudkem Okresního soudu v Rakovníku ze dne 25. 3. 2013 č. j. 6 C 98/2012-289 bylo porušeno základní právo prvního stěžovatele zaručené článkem 36 odst. 1 Listiny, Ústavní soud v souladu s § 82 zákona o Ústavním soudu podané ústavní stížnosti vyhověl a zrušil všechna napadená rozhodnutí podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

38. Ve vztahu k druhé stěžovatelce byla ústavní stížnost v části směřující proti rozsudku Okresního soudu v Rakovníku ze dne 25. 3. 2013 č. j. 6 C 98/2012-289 odmítnuta jako návrh podaný někým zjevně neoprávněným podle § 43 odst. 1 písm. c) zákona o Ústavním soudu.

39. Návrh na zrušení ustanovení § 202 odst. 2 občanského soudního řádu Ústavní soud odmítl jako návrh podaný někým zjevně neoprávněným podle § 43 odst. 1 písm. c) zákona o Ústavním soudu.

Poučení: Proti nálezu Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 13. května 2014

Stanislav Balík
předseda senátu